

2013-05-22

KOMMUNSTYRELSEN

Vår referens: C Edenbrandt
Direktel: 040 - 641 14 55
E-post:
Diariernr: KS/KF 2012:422.420
Er referens:

Yttrande i samråd över "Arbetsprogram med tidtabell och översikt av väsentliga frågor i Södra Östersjöns vattendistrikt" samt "Behovsbedömning, omfattning och detaljeringsgrad av miljökonsekvensbeskrivningen för Södra Östersjöns vattendistrikt"

Vattenmyndigheten för Södra Östersjöns vattendistrikt har under våren skickat två dokument för samråd inom distriktet. Det ena är "Arbetsprogram med tidtabell och översikt av väsentliga frågor inför arbetet med förvaltningsplan 2015-2021", det andra är en behovsbedömning med förslag till detaljeringsgrad för den kommande miljökonsekvensbeskrivningen som hör till det kommande åtgärdsprogrammet.

Lomma kommun lämnar följande yttrande:

Generella synpunkter

Det saknas en realism i vattenförvaltningens målbild. Vattenmyndigheten pratar om god status men har idag inga effektiva medel för hur man ska kunna nå dit. Detta gör att vattenförvaltningen riskerar att hamna i en förtroendekris. En risk för att arbetet på sikt inte kommer att tas på allvar eftersom man saknar styrmedel. Miljökvalitetsnormerna har t ex inte visat sig ha den juridiska tyngd som man kunde tro att de skulle ha fått. Ett effektivt långsiktigt system för finansiering av konkreta åtgärder är sannolikt den enda vägen till trovärdighet.

Det vore även värdefullt med en extern utvärdering av vattenmyndigheternas arbete och vilka förbättringar som har åstadkommit under de snart 10 år som vattenmyndigheterna verkat för att klargöra om det varit ett kostnadseffektivt sätt att arbeta på.

Vidare behöver förutsättningarna för att bedriva ett långsiktigt aktivt och effektivt vattenvårdsarbete för t ex vattenråd ses över och bli enklare. Det är idag alltför administrativt och praktiskt komplicerat och kostsamt att bedriva effektiv vattenvård. Många strukturer i samhället är inte anpassade till samarbeten inom avrinningsområden, över traditionella administrativa gränser som läns- och kommungränser. Detta gäller t ex licenser för olika grundläggande vattenstrategiska planeringsunderlag. Dikningsföretagens föråldrade lagstiftning är en annan betydande faktor.

Det står mycket i samrådshandlingen om att förbättringar behöver ske på olika områden men få konkreta exempel på hur detta kan ske och vem som borde göra det. Det ges exempel på enskilda projekt men de aktörer som inte arbetar kortsiktigt i enskilda projekt utan som arbetar mer systematisk

Lomma kommun
234 81 Lomma
Tel 040-641 10 00
Fax 040-641 14 17
E-post kommunstyrelsen@lomma.se
www.lomma.se

A.B. L.P.

och långsiktigt, t ex borde arbetet i Höje å och Kävlingeån lyftas fram mer som bra förebilder och goda exempel. För att man ska närma sig målsättningarna krävs ett systematiskt och långsiktigt åtgärdsarbete och inte arbete i korta projekt.

Detaljsynpunkter Arbetsprogrammet etc.

Arbetsprogram med tidtabell

Det är tydligt när och hur det går att tycka till om vattenförvaltningen och att det är tydligt vilka arbetsmomenten är och när de kommer att genomföras.

Särskilda utmaningar i Södra Östersjöns vattendistrikt

Det ges en relativt rättvisande bild av distriktets utmaningar i dokumentet. Eftersom de stora problemen inte är lösta är det samma utmaningar som finns kvar sedan början av vattenförvaltningsarbetet. För sydvästra Skåne är den stora utmaningen hur vattenkvaliteten ska kunna förbättras samtidigt som jordbruksproduktionen bibehålls. Eftersom dricksvattenfrågan i Skåne inte längre är en enbart lokal fråga är avrinningsområdesperspektivet inte den rätta avgränsningen för att arbeta med dricksvattenfrågor utan att detta bör ske på regional nivå.

En utmaning som saknas genomgående i dokumentet är problemet med frånvaron av data och kunskap om vattenförekomsterna. Många vattenförekomster skulle sannolikt inte uppnå kemiskt god status om man konsekvent genomfört miljöövervakning med avseende på miljögifter och läkemedelsrester. Avsaknaden av kunskap gör alltså att klassningen blir god status på grund av att vi inte vet. Detta urholkar också förtroendet för vattenförvaltningen. Alltså räcker det inte med ambitionen att minska effekterna av miljögifter, det är primärt och helt nödvändigt att man förser sig med kunskap om vilka miljögifter som finns i vilka vattenförekomster och i vilken omfattning.

Fysisk påverkan av sjöar och vattendrag är ett av de största problemen och dikningsföretagen är ett av de största hindren för att bedriva ett aktivt och kostnadseffektivt fysiskt åtgärdsarbete i jordbrukslandskapet. Genom sin utformning med exakta nivåer och profiler är dikningsföretagens existens mycket begränsande för möjligheterna att genomföra fysiska åtgärder i vattendragen. Dikningsföretagen skulle behöva upplösas och omprövas för att målsättningarna inom vattenförvaltningen ska kunna uppnås. Nya tillstånd skulle vara anpassade till dagens situation med mer torka och översvämningar och inte till de idag inaktuella förhållanden som rådde för ibland mer än hundra år sedan. Vid omprövning skulle man kunna ta mer hänsyn till t ex flödeskapacitet än till fasta profiler och nivåer vilket sannolikt skulle gynna både markavvattningsintressen och vattenvårdsarbetet. Vattenråden i Höje å och Kävlingeån företräder både vattenvårdsintressen samt markägare och företrädare för dikningsföretagen varför dikningsföretagen är en fråga som delvis splittrar vattenråden. Företrädarna för dikningsföretag och markägare menar att markavvattningsintresset är av större vikt än möjligheterna att bedriva ett effektivt vattenvårdsarbete.

Samverkan

Distriktet har tagit samverkan med vattenråden på allvar och lyckats bra med det arbetet och nu handlar det om att ta nästa steg i denna samverkan. Det finns en risk att lokala organisationer kommer att tappa intresset för samverkan om inte denna till slut kan leda fram till att det görs konkreta åtgärder. Det vill säga att det måste komma ett långsiktigt system för finansiering av åtgärder. Tillfälliga projektstöd, t ex LOVA, kommer helt enkelt inte att leda till tillräckliga förbättringar av vattenkvaliteten i distriktet.

Den del av samverkan som behöver utvecklas är den mellan kommuner/vattenråd- och Länsstyrelsen/Vattenmyndigheten på tjänstemannanivå. Eftersom mycket av det konkreta åtgärdsarbetet framöver sannolikt kommer att bedrivas på någon lokal - kommunal nivå borde den

AB. L.B.

statliga nivån bjuda in kommunala tjänstemän för utbyte av erfarenheter. Det räcker här inte med informationsmöten utan behövs arbetsmöten för att klargöra och diskutera kring de behov som finns på den lokala/ kommunala nivån för att man där ska kunna bedriva ett effektivt vattenvårdarbete. Idag är intrycket att t ex Vattenmyndigheterna arbetar mycket på sin egen nivå utan att ta till sig tillräckligt av den kunskap och den erfarenhet som finns på kommunal/ vattenrådsnivå. Förslaget är att starta samverkansgrupper på distriktsnivå med regelbundna arbetsmöten, liknande de nationella grupper som finns, med tjänstemän från ett par kommuner/ vattenråd, Vattenmyndigheten, Länsstyrelsen m.fl.

Övervakning

Det är ohållbart för vattenförvaltningen att i längden att ha krav på sig från vattendirektivet beträffande övervakning medan man själv inte bedriver någon övervakning. Att tvingas basera en av grundpelarna i vattenförvaltningen statusklassning på övervakning som man inte har någon kontroll över är inte bra och Vattenmyndigheterna behöver därför kunna styra mer övervakning. Många aktörer som bedriver recipientkontroll kan säkert tänka sig att anpassa sin övervakning till behoven inom vattenförvaltningen om man från Länsstyrelsen och Vattenmyndigheten är tydliga med att detta i dagsläget är en frivillig anpassning.

Vidare borde all kontinuerlig övervakning samordnas på avrinningsområdesnivå. Idag är det väldigt svårt att få en samlad bild av all övervakning i ett avrinningsområde eftersom det är många olika aktörer som bedriver övervakning. Att enkelt få en samlad bild av ett avrinningsområde är betydelsefullt för att bedöma status och för att följa upp effekter av åtgärder.

Som ovan nämnts saknas också en problematisering av kunskapsbristen om den kemiska statusen med avseende på miljögifter och läkemedelsrester.

Kartläggning och analys

Den fråga som saknas är just bristen och den stora risk som finns med att ge en vattenförekomst god status när det saknas underlag att göra en bedömning så som skett med den kemiska statusklassificeringen. Den fråga som borde få lägre prioritet är indelningen av vattenförekomster då det mest är en administrativ fråga. Indelningen i vattenförekomster påverkar idag sannolikt inte frågan om rätt åtgärder sätts in på rätt plats eftersom åtgärdsarbetet inte befinner sig på den nivån av aktivitet. Om ett omfattande åtgärdsarbete skulle ta fart kan frågan om vattenförekomstindelning tas upp igen. Den ekonomiska analysen är däremot ett arbete som borde prioriteras med målsättningen att i förlängningen komma fram till ett riktigt förslag på prispolitik för vattenanvändning. En prispolitik som bygger på PPP-principen om att användaren eller förorenaren betalar kostnaderna för sin påverkan, i förlängningen t ex kostnader för åtgärder. Man skulle också, likt det arbete som skett i klimatfrågan, analysera vad kostnaden blir om man INTE gör åtgärder och skjuter kostnaden på framtiden.

Beträffande kraftigt modifierade vatten (KMV) i jordbrukslandskapet behöver det betonas att om man gör omgrävda och uträtade vattendrag till KMV tar man bort en stor del av incitamentet för att göra effektiva åtgärder i denna typ av vatten. Detta skulle kunna riskera att lägga en död hand över det aktiva vattenvårdsarbete som pågår på en del håll i landet.

Miljö kvalitetsnormer

Inga frågor saknas direkt eller ska prioriteras ner, däremot skulle det vara lämpligt att även här understryka vikten av att inte ge god status till vattenförekomster där data saknas. Arbetet med vägledning och stöd för användande av miljö kvalitetsnormer (MKN) måste fortsätta. Det vore värdefullt om kunde skapas en hemsida där exempel på domar och yttranden där MKN använts som

A.B. & B.

verktyg kunde lägga ut för att visa på hur MKN kan användas i det dagliga arbetet ute i kommuner och vattenråd.

Åtgärdsprogram

Alla frågor rörande åtgärdsprogrammet är i princip lika viktiga. Eftersom miljöbalken sätter begränsningar för hur åtgärdsprogrammet kan utformas är det positivt om kopplingen mellan åtgärdsprogrammet och fysiska åtgärder kan bli tydligare.

Ny förvaltningsplan och rapportering

Eftersom förvaltningsplanen är distriktövergripande är det sannolikt svårt att göra förvaltningsplanen till ett användbart verktyg för förvaltning av vattenresurser på lokal- eller avrinningsområdesnivå.

Detaljsynpunkter Behovsbedömning etc

Omfattningen är bra och detaljeringsgraden lagom. Det är viktigt att det kommer att finnas ett resonemang kring vattenförekomster som saknar underlag i tillräcklig utsträckning. Precis som sägs under "Förhållandet till andra planer och program" är det problematiskt i fysisk planering med de olika grändragningarna mellan avrinningsområdesgränserna eller de geografisk/ administrativa. Detta kan inte nog påtalas. Däremot är rätt planer och program med och avgränsningarna gjorda på bra nivå. Under "Bedömning av miljöpåverkan" skulle med fördel även friluftsliv samt övriga ekosystemtjänster läggas till under "aspekter".

För kommunstyrelsen i Lomma kommun

Anders Bergarn
kommunstyrelsens ordförande

Jan Sohlmér
kommundirektör

AB. L.B.